

1. UNHCR is in beginsel tegen de detentie van asielzoekers.

2. Een belangrijke bepaling in dit verband is artikel 31 van het Vluchtelingenverdrag, dat bepaalt dat vluchtelingen die direct komen uit het land waar zij vervolging te vrezen hebben, niet gestraft dienen te worden voor illegale binnenkomst of verblijf. Dit artikel bepaalt voorts dat Staten geen andere belemmeringen op de bewegingsvrijheid van dergelijke vluchtelingen zullen aanbrengen, dan die, die noodzakelijk zijn.

Artikel 31 van het Vluchtelingenverdrag is ook van toepassing op asielzoekers. Op grond van het declaratoire karakter van de erkenning als vluchteling dient in beginsel elke asielzoeker als een bona fide vluchteling behandeld te worden, totdat vastgesteld is of hij/zij aan de vluchtelingsdefinitie voldoet.

3. EXCOM Conclusie 44 uit 1986, over de detentie van vluchtelingen en asielzoekers geeft aan wanneer detentie als noodzakelijk beschouwd kan worden. Ter uitvoering van deze EXCOM Conclusie vaardigde de UNHCR in 1999 richtlijnen omtrent de detentie van vluchtelingen en asielzoekers uit.

Deze richtlijnen geven aan dat bij wijze van uitzondering asielzoekers gedetineerd kunnen worden voor de volgende redenen:

- de vaststelling van de identiteit;
- de vaststelling van de grondslag van een asielverzoek;
- in het geval dat asielzoekers hun reis- of identiteitsdocumenten hebben vernietigd, of valse documenten hebben gebruikt teneinde de autoriteiten te misleiden;
- ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde.

Altijd dient de voorkeur te worden gegeven aan alternatieven voor detentie¹. In geval toch detentie wordt toegepast, zouden er zorgvuldige procedurele waarborgen voorzien moeten worden.

4. UNHCR wil voorts graag wijzen op andere relevante teksten, zoals het Kinderrechtenverdrag, en de meest recente voorstellen van de Europese Commissie over de Opvangrichtlijn² en de Dublin verordening³.

¹ Ophelia Field: Alternatives to Detention of Asylum Seekers and Refugees. UNHCR: Legal and Protection Policy research Series, April 2006.

<http://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/4474140a2.pdf>

² COM(2008)815 final, 3 december 2008.

³ COM(2008)820 final, 3 december 2008.

5. In de huidige omstandigheden in Nederland zou toepassing van bovenvermelde richtlijnen en andere relevante teksten ondermeer met zich meebrengen:

- dat asielzoekers bij een toegangsweigering niet meer automatisch gedetineerd worden, maar slechts indien de noodzaak daarvoor in het individuele geval is vastgesteld;
- dat detentie wordt opgeheven indien de noodzaak daarvoor wegvalt;
- dat indien niet binnen de huidige 48-uursprocedure (en de toekomstige 8-dagen procedure) over een asielaanvraag besloten kan worden, de betrokkene niet verder gedetineerd wordt;
- dat personen die in een Dublin II procedure terechtkomen, in beginsel ook niet gedetineerd worden, tenzij individuele omstandigheden dit noodzakelijk maken;
- dat geen personen die behoren tot kwetsbare groepen gedetineerd worden, zoals ongeleide minderjarigen, ernstig zieken slachtoffers van marteling of mensenhandel, etc.

Brussel,
16 februari 2009.